

KAPITEL III

JOBSKABELSE OG JOBDESTRUKTION

III.1 Indledning

Forskel på brutto- og nettobevægelser

Selv i perioder med en forholdsvis stabil udvikling i den samlede beskæftigelse sker der store bruttobevægelser i antallet af job. Fra nedlagte og kontraherende virksomheder til nyoprettede og ekspanderende virksomheder. For at få en bedre forståelse for, hvordan økonomien fungerer, er det formålstjenligt at analysere, hvilke forhold der giver anledning til de store bruttoændringer i antallet af job. I dette afsnit vil tilpasningerne på arbejdsmarkedets efterspørgselsside derfor blive analyseret.

Flere forhold har betydning for joballokering

Reallokeringen, der dækker over summen af jobskabelse og jobdestruktion, kan skyldes en lang række forhold. Eksterne forhold, som f.eks. ændringer i afsætning og offentlig regulering, kan have betydning, men også interne forskelle mellem virksomheder, som f.eks. nye produkter, ny teknologi eller forandringer i organisation og ledelse, vil kunne give anledning til store bruttobevægelser.

Kapitlets disposition

I afsnit III.2 bliver datagrundlaget og definitioner af jobskabelse og jobdestruktion gennemgået. Derefter beskrives reallokering over tid og mellem brancher i afsnit III.3. I afsnit III.4 bliver det afdækket, hvordan reallokeringen afhænger af konjunktursituationen, karakteristika ved de enkelte brancher og den offentlige regulering. Endvidere diskuteres realøkonomiske konsekvenser af reallokeringen. Afsnit III.5 indeholder politikovervejelser.

III.2 Datagrundlag

Reallokeringen af job analyseres på

I analyserne af jobskabelse og jobdestruktion bliver der taget udgangspunkt i virksomheder på det mest detaljerede niveau,

arbejdssteder

nemlig arbejdssteder, hvor arbejdsstedet er defineret som en enkelt adresse. De fleste firmaer består kun af et enkelt arbejdssted, mens større firmaer kan have adskillige arbejdssteder. Hvis der i stedet blev analyseret på firmaniveau, ville det give anledning til en lille undervurdering af reallokeringen af job. Boks III.1 indeholder en nærmere beskrivelse af de data, der benyttes.

Store forskelle i jobskabelse og jobdestruktion på branche og størrelse

I flere danske og udenlandske undersøgelser af reallokeringen af job påvises der betydelige forskelle mellem brancher og mellem størrelser af arbejdssteder.¹ Det gælder både niveauet for reallokering og konjunkturafhængigheden. Det må forventes, at offentlige arbejdssteder er mindre konjunkturfølsomme end private arbejdssteder. Det er derfor vigtigt at tage hensyn til erhvervsstrukturen, når der sammenlignes med internationale undersøgelser, f.eks. størrelsen af den offentlige sektor og andelen af selvstændige.

Små nettoændringer i beskæftigelsen

Den danske erhvervsstruktur er kendetegnet ved en forholdsvis stor offentlig sektor, jf. tabel II.3. Hovedparten af lønmodtagerne er ansat i serviceerhvervene, mens landbrug, fiskeri, råstofudvinding og fremstillingsvirksomhed kun står for godt 20 pct. af de beskæftigede lønmodtagere. Denne andel har været faldende i perioden fra 1966 til 2001, mens forretningsservice og offentlige serviceydelser har oplevet en stor vækst i beskæftigelsen.

Antallet af job sættes lig antallet af ansatte

Når opgørelsen af ændringerne i antallet af job sættes lig ændringerne i beskæftigelsen, tages der ikke højde for, at der kan være ubesatte job på arbejdsstedet. Dette forhold kan både give anledning til en undervurdering og en overvurdering af den samlede reallokering. Samtidig kan der på det samme arbejdssted blive nedlagt job i en afdeling og samtidig ske en oprettelse af nye job i en anden afdeling. Det indebærer, at den samlede reallokering kan blive undervurderet. Dette forhold gælder specielt for større arbejdssteder.

1) For en opgørelse over resultater fra flere lande, se eksempelvis Haltiwanger og Schuh (1999), Boeri (1996) eller OECD (1994).

I analyserne i dette kapitel benyttes data, der bygger på oplysninger vedrørende alle personer i Danmark i årene 1988 til 2000. 1988 er valgt som startår for at undgå problematiske databrud for oplysninger om arbejdsstedernes identitet over tid. For hver enkelt person indeholder det anvendte register (IDA-databasen) oplysninger om alder, køn, familieforhold, indkomstforhold, ejerskab af bolig, uddannelse, år for afslutning af uddannelse, arbejdssted (kun for lønmodtagere), løn, arbejdsomfang, stillingsbetegnelse, ledighedsgrad mv. Ud over oplysningerne på personniveau er dertil tilknyttet oplysninger om arbejdsstedet over tid.

Oplysningerne om arbejdssteder og ansættelsesforhold vedrører sidste uge i november. Eventuelle ansættelser mellem disse tidspunkter kan derfor ikke analyseres. Det indebærer, at analyserne vil undervurdere både jobskabelse, jobdestruktion og jobskifte. For hvert arbejdssted er der oplysninger om antal ansatte, ejerforhold, branche og arbejdsstedets status frem og tilbage i tid. Registret indeholder oplysninger om det totale antal ansatte og antallet af ansatte, der kun har dette job som bibeskæftigelse. Det er i analyserne valgt kun at benytte oplysningerne om hovedbeskæftigede, da det giver den enkleste sammenhæng til personoplysningerne, hvor alle oplysningerne stammer fra hovedbeskæftigelsen. Det er samtidig valgt kun at se på arbejdssteder, der har beskæftigede lønmodtagere.

I forbindelse med dannelse af oplysninger om arbejdsstedets status hen over tid er det nødvendigt at definere, hvornår der er tale om identiske arbejdssteder. Et arbejdssted kan således skifte adresse, ejer, beskæftigede eller branche, uden at det nødvendigvis bør give anledning til, at arbejdsstedet skal opfattes som et nyt arbejdssted. Hvis et af følgende kriterier er opfyldt, bliver arbejdsstedet opfattet som identisk mellem to år:

1. Arbejdsstedet har samme ejer og samme branche (DB93, fire første cifre).
2. Arbejdsstedet har samme ejer, og mindst 30 pct. af medarbejderne kan genfindes på arbejdsstedet.
3. Arbejdsstedet har samme adresse eller branche, og mindst 30 pct. af medarbejderne kan genfindes på arbejdsstedet. Samtidig skal mindst 30 pct. af medarbejderne på arbejdsstedet i det andet år have været ansat på arbejdsstedet i det første år.

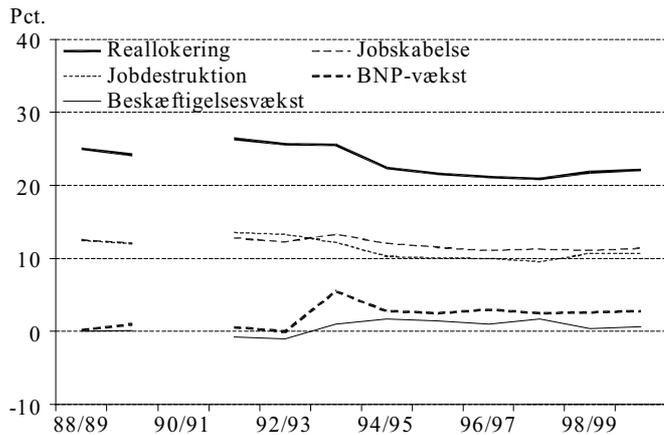
De fleste arbejdssteder vil være bevarede identiske over tid, nedlagte eller nyoprettede. Men der er også en række andre muligheder. F.eks. kan arbejdsstedet eller dele heraf være opløst af et andet eksisterende arbejdssted. Da der ikke umiddelbart kan skelnes mellem nyoprettede stillinger og job, der er overtaget direkte fra en eksisterende virksomhed, tælles denne del af dynamikken med i den samlede reallokering af job. Det kan give anledning til en overvurdering af reallokeringen af job.

III.3 Reallokering

Opgørelse over oprettede, nedlagte, ekspanderende og kontraherende arbejdssteder

I opgørelsen af den samlede jobskabelse summeres ændringen i beskæftigelsen i ekspanderende samt nyoprettede arbejdssteder. Summen sættes i forhold til det samlede antal lønmodtagere i branchen. På samme måde opgøres jobdestruktionen som summen af beskæftigelsesændringen i kontraherende og nedlagte arbejdssteder. Den samlede jobskabelse udgjorde i gennemsnit knap 12 pct. i årene 1988 til 2000, jf. figur III.1.² Jobdestruktionen var lidt mindre, og den samlede reallokering af jobs udgjorde i perioden knap 25 pct.

Figur III.1 Reallokering og BNP-vækst

Anm.: Reallokering, jobskabelse og jobdestruktion mellem to år er sat i forhold til beskæftigelsen i det første af disse.

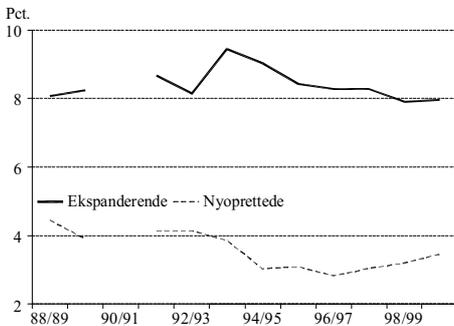
Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger på grundlag af registerdata, jf. boks III.1.

Omkring 30 pct. af jobskabelsen sker på nyoprettede arbejdssteder

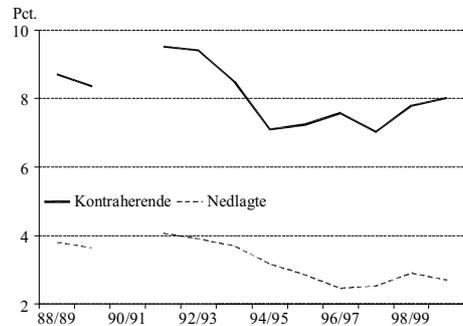
Hovedparten af jobskabelsen sker ved, at eksisterende virksomheder udvider medarbejderstaben, mens nyoprettede arbejdssteder står for 30 pct. af de skabte job. Det samme billede tegner sig for jobdestruktionen med en samlet destruktion på

- 2) I denne og efterfølgende analyser ses der bort fra årsskiftet 1990-1991, hvor opgørelsen af jobdestruktion på grund af databrud er problematisk.

Figur III.2a Jobskabelse 1988-2000

Figur III.2b Jobdestruktion 1988-2000

Anm.: Reallokering, jobskabelse og jobdestruktion mellem to år er sat i forhold til beskæftigelsen i det første af disse.

Kilde: Egne beregninger på grundlag af registerdata, jf. boks III.1.

godt 11 pct., hvor nedlagte arbejdssteder står for 29 pct. af den samlede jobdestruktion, jf. figur III.2.

Stor reallokering i landbruget

Der er stor forskel på niveauerne for jobskabelse og jobdestruktion mellem brancher, jf. tabel III.1. Landbrug, fiskeri, råstofudvinding, bygge- og anlægsvirksomhed samt forretningservice skiller sig ud med høje niveauer for reallokering. Brancher med mange offentligt ejede virksomheder som energi- og vandforsyning samt offentlige og personlige tjenesteydelser er omvendt kendetegnet ved en forholdsvis lav reallokering. Det samme gør sig gældende for fremstillingsvirksomhed, der også har en reallokering under gennemsnittet. Det høje og relativt ensartede niveau for reallokering i alle brancher indebærer, at den aggregerede reallokering ikke kan forklares ved skift i branchestrukturen. Der er også en stor del kontraherende og nedlagte arbejdssteder selv i brancher i vækst. Det viser en høj grad af dynamik på arbejdsmarkedet og stor heterogenitet på virksomhedsniveau.

Tabel III.1 Gennemsnitlig jobskabelse og jobdestruktion fordelt på brancher, 1988-2000

	Jobskabelse Jobdestruktion	
	-----	Pct. -----
Landbrug, fiskeri og råstofudvinding	18,6	19,9
Fremstillingsvirksomhed	10,4	10,6
Energi- og vandforsyning	7,5	9,3
Bygge- og anlægsvirksomhed	16,5	15,4
Handel, hotel og restaurationsvirksomhed	14,6	13,7
Transportvirksomhed, post og telekommunikation	14,0	13,8
Finansierings- og forsikringsvirksomhed	10,1	12,1
Forretningsservice mv.	17,0	15,4
Offentlige og personlige tjenesteydelser	9,2	8,0
I alt	12,0	11,4

Anm.: 87 pct. af de ansatte i offentlige og personlige tjenesteydelser var i 2000 ansat i arbejdssteder ejet af stat og kommuner eller registreret som selvejende institutioner.

Kilde: Egne beregninger på grundlag af registerdata, jf. boks III.1.

Mange nyoprettede inden for landbrug

Betydningen af nyoprettede arbejdssteder varierer betragteligt mellem forskellige brancher, jf. tabel III.2. Inden for landbrug og transportvirksomhed er en betydelig del af arbejdsstederne oprettet inden for det sidste år.³ I brancherne finansiering, forsikring og offentlige og personlige tjenesteydelser spiller de nyoprettede arbejdssteder derimod en mindre rolle. Succesraten for nye arbejdssteder varierer også mellem brancher. Det var således kun 23 pct. af de nyoprettede arbejdssteder inden for landbrug i 1993, der også havde beskæftigede i 2000. Inden for transportsektoren mv. var succesraten også forholdsvis lav; til gengæld oplevede de overlevende arbejdssteder en meget stor vækst i den samlede beskæftigelse. Omvendt var der i brancherne med en høj grad af offentligt ejede arbejdssteder meget høje overlevelseshastigheder, men lave eller negative vækstrater i beskæftigelsen.

- 3) Et arbejdssted opfattes som oprettet i det første år, hvor der ansættes lønmodtagere.

Tabel III.2 Nyoprettede arbejdssteders succes, 1993-2000

	Nyoprettede andel, 1993	Eksisterer stadig i 2000	Ændring i stadig eksisterendes beskæftigelse
	-----	Pct. -----	-----
Landbrug, fiskeri og råstofudvinding	15,6	23,6	43,3
Fremstillingsvirksomhed	8,2	35,7	64,6
Energi- og vandforsyning	7,0	42,7	-23,6
Bygge- og anlægsvirksomhed	10,9	37,4	82,7
Handel, hotel og restaurationsvirks.	12,1	30,6	52,2
Transportvirksomhed, post og telekomm.	14,2	28,3	114,8
Finansierings- og forsikringsvirksomhed	6,2	31,4	96,6
Forretningsservice mv.	13,7	31,1	72,3
Offentlige og personlige tjenesteydelser	7,7	42,6	36,1
I alt	11,0	32,5	96,3

Anm.: Et arbejdssted opfattes kun som stadigt eksisterende i 2000, hvis der var ansat lønmodtagere på arbejdsstedet.

Kilde: Egne beregninger på grundlag af registerdata, jf. boks III.1.

III.4 Hvilke forhold forklarer reallokeringen?

Påvirker væksten niveauet for reallokering?

Høj vækst forventes at give sig udslag i en højere jobskabelse og en mindre jobdestruktion. Men det er ikke umiddelbart oplagt, hvor følsomme de enkelte elementer i reallokeringen er over for udsving i konjunkturerne. Sker de største tilpasninger i en lavkonjunktur eller i en højkonjunktur? Er det de eksisterende virksomheder, der tager den største del af tilpasningen? Eller er det niveauet for nedlagte eller nyoprettede arbejdssteder, der påvirkes mest? Konjunkturvariationen kan samtidig forklares ved en række bagvedliggende faktorer. De næste afsnit vil forsøge at afdække disse problemstillinger.

Jobdestruktionen varierer mere end jobskabelsen

Der kan dokumenteres en negativ sammenhæng mellem jobdestruktion og væksten i BNP, jf. tabel III.3, mens jobskabelsen samlet set er uafhængig af væksten i økonomien. Der er

stor forskel i konjunkturvariationen mellem sektorer. Inden for energi- og vandforsyning samt offentlige og personlige tjenesteydelser er jobdestruktionen svagt positivt korreleret med BNP-væksten. Det modvirker tildels den kraftige negative sammenhæng i andre brancher, men den samlede jobdestruktion er alligevel højest i perioder med lav vækst.⁴ Differencen mellem korrelationen til BNP-væksten for jobskabelse og jobdestruktion kan opfattes som en indikator for branchens konjunkturfølsomhed. Her skiller bygge- og anlægsvirksomhed, handel, hotel og restaurationsvirksomhed samt forretningsservice sig ud som de mest konjunkturfølsomme. Hvis variationen over konjunkturerne alternativt opgøres ved hjælp af bruttoværditilvæksten, bliver bygge- og anlægsvirksomhed mest konjunkturfølsom, men også i industrien er der en tydelig sammenhæng mellem værditilvækst i sektoren og BNP-væksten i hele økonomien. Arbejdsstyrkens sammensætning varierer mellem brancher med hensyn til uddannelse, jf. tabel II.6. Der vil derfor være stor forskel på, hvilke typer af arbejdskraft der bærer omkostningerne ved jobreallokeringen. Denne problemstilling vil blive analyseret nærmere i kapitel IV.

Stor jobskabelse i offentlig sektor i lavkonjunktur

Den samlede jobskabelse er uafhængig af konjunktursituationen. Det dækker over, at jobskabelsen i år med høj vækst i BNP falder i landbrug mv., finansierings- og forsikringsvirksomhed samt offentlige og personlige tjenesteydelser, mens jobskabelsen stiger i bygge- og anlægsvirksomhed, forretningsservice samt handel-, hotel- og restaurationsvirksomhed. For offentlige og personlige tjenesteydelser kan forklaringen være, at jobskabelsen er bestemt af politiske faktorer, herunder forsøg på konjunkturregulering gennem finanspolitikken. Inden for landbruget og finansiering er der sket en udvikling hen imod større enheder. Tilpasningerne i arbejdsstyrken over den her betragtede periode har dermed været bestemt af andre forhold end den øjeblikkelige konjunktursituation.

4) Den negative sammenhæng er dog ikke statistisk signifikant på 5 pct. niveau.

Tabel III.3 Korrelation med vækst i BNP, 1988-2000

	Jobskabelse korrelation	Jobdestruktion korrelation	BVT korrelation
Landbrug, fiskeri og råstofudvinding	-0,22	-0,62	-0,20
Fremstillingsvirksomhed	0,25	-0,59	0,68
Energi- og vandforsyning	0,32	0,08	-0,13
Bygge- og anlægsvirksomhed	0,45	-0,76	0,69
Handel-, hotel- og restaurationsvirksomh.	0,64	-0,58	0,50
Transportvirksomhed, post og telekomm.	0,17	-0,18	0,46
Finansierings- og forsikringsvirksomhed	-0,42	-0,41	0,04
Forretningsservice mv.	0,44	-0,62	0,14
Offentlige og personlige tjenesteydelser	-0,68	0,02	0,06
I alt	-0,06	-0,51	0,98

Anm.: Sammenhængen mellem BNP-vækst og jobskabelse og jobdestruktion er opgjort som Pearsons korrelationskoefficient. Korrelationskoefficienterne markeret med fed er statistisk signifikante på 5 pct. niveau. Den sidste søjle angiver korrelationen mellem væksten i den sektorspecifikke bruttoværditilvækst og BNP-væksten.

Kilde: Egne beregninger på grundlag af registerdata, jf. boks III.1.

Analysen tegner ikke et klart billede

Ovenstående analyse viser ikke et klart billede med hensyn til reallokeringsens samvariation med konjunkturudviklingen. Dette resultat kendetegner også andre danske undersøgelser. Konklusionen er således afhængig af, hvilken periode og hvilke brancher der analyseres. I en opgørelse for fremstillingserhverv i perioden 1980 til 1991 findes der ikke nogen asymmetri mellem jobskabelse og jobdestruktion, jf. Albæk og Sørensen (1998). Det samme gør sig gældende i en analyse af samtlige brancher i perioden 1980 til 1989, hvor der ikke findes en statistisk signifikant sammenhæng mellem reallokeringen og konjunktursituationen. Det gælder hverken for hele økonomien under et eller for fremstillingserhverv alene, jf. Vejrup-Hansen (2000). Derimod findes i en analyse for perioden 1980 til 1995 en statistisk signifikant negativ sammenhæng mellem BNP-væksten og reallokeringen af job for den samlede økonomi. Resultatet gælder også for fremstillingserhverv, men ikke for den private sektor i alt og den offentlige sektor, jf. Bingley mfl. (1999). Forskelle i resultater mellem analyserne skyldes ikke

nødvendigvis, at økonomien fungerer anderledes i 1990'erne end i 1980'erne. Variationerne kan stamme fra den datamæssige usikkerhed, der er forbundet med opgørelsen af reallokering.

Vækst i udlandet kan have betydning

I ovenstående analyser er der taget udgangspunkt i væksten i BNP. Det må imidlertid forventes, at den udenlandske vækst også kan påvirke jobskabelse og jobdestruktion i de brancher, der er afhængige af efterspørgslen på eksportmarkederne. Der beregnes derfor et mere retvisende mål for branchens markedsvækst. Med udgangspunkt i nationalregnskabet's input-output balancer kan der dannes oplysninger om, hvor stor en del af produktionsværdien der går til eksport.⁵ Som et skøn for en branches afsætningsmuligheder beregnes der en samlet markedsvækst. Denne beregnes som produktionsværdien til det indenlandske marked gange indenlandsk BNP-vækst, plus andelen af produktionsværdien til eksport gange den udenlandske BNP-vækst.

Jobdestruktion signifikant lavere ved høj markedsvækst

I en simpel model, hvor jobdestruktionen i hver enkelt af de 9 brancher forsøges forklaret ved markedsvæksten for branchen, afsløres en signifikant negativ sammenhæng mellem markedsvækst og jobdestruktion, jf. tabel III.4. Til gengæld er sammenhængen mellem jobskabelse og markedsvækst insignifikant, men positiv. Dette resultat er delvist en konsekvens af, at jobskabelsen på nyoprettede arbejdssteder ikke varierer positivt med markedsvæksten.

Små arbejdssteder har størst udsving

Størrelsen af arbejdsstedet viser sig at have stor betydning for reallokeringen af arbejdskraften, jf. tabel III.5. De små virksomheder står for en relativt stor del af den samlede jobskabelse, men også for en tilsvarende høj jobdestruktion. De mindste arbejdssteder har dog generelt en lidt større jobskabelse end jobdestruktion. Den lavere reallokering på store arbejdssteder

5) Eksportandelen er beregnet som summen af direkte eksport samt indirekte eksport gennem leverancer til andre indenlandske brancher, der eksporterer.

Tabel III.4 *Reallokering og markedsvækst, 1988-2000*

	Markeds- vækst
Reallokering	(-)
Jobskabelse	(+)
- heraf nyoprettede arbejdssteder	(-)
Jobdestruktion	-
- heraf nedlagte arbejdssteder	(-)

Anm.: De sammenhænge, der er angivet i parentes, er ikke statistisk signifikante på 5 pct. niveau. Analysen bygger på 99 observationer fra 9 brancher i 11 år.

Kilde: Egne beregninger på grundlag af registerdata, jf. boks III.1.

kan skyldes, at der bliver oprettet job i nogle afdelinger, mens der nedlægges job i andre afdelinger. Denne del af reallokeringen fanges ikke i analyserne.⁶

Hvilke forhold skaber reallokering?

Ovenstående analyser indikerer, at de største tilpasninger i økonomien sker under lavkonjunkturer. Jobdestruktionen stiger, mens jobskabelsen er relativ stabil. Der er fremsat en lang række forklaringer på, at jobdestruktionen tilsyneladende er mere konjunkturfølsom end jobskabelsen. De fleste af disse forklaringer knytter sig til omkostningerne ved at udvide medarbejderstaben og omkostninger ved at foretage indskrænkninger. Hvis der er højere omkostninger forbundet med at hyre medarbejdere sammenlignet med at fyre medarbejdere, vil der sandsynligvis være en forsinkelse i beslutningen om at udvide medarbejderstaben, mens indskrænkninger vil ske hurtigere. De dokumenterede forskelle mellem jobskabelse og jobdestruktion forklares således med en hypotese om asymmetri mellem omkostninger ved udvidelser i forhold til indskrænkninger. Det er i denne forbindelse vigtigt at være opmærksom på, at jobbe-

6) For alle størrelser af arbejdssteder er jobdestruktionen højest i perioder med lav vækst i BNP. For jobskabelsen er det kun arbejdssteder med op til 9 ansatte, der har højest jobskabelse i perioder med høj vækst. For alle andre størrelser af arbejdssteder er jobskabelsen ikke korreleret eller negativt korreleret med væksten.

Tabel III.5 *Jobskabelse og jobdestruktion på arbejdsstedets størrelse, 1988-2000*

	Jobskabelse Jobdestruktion	
	-----	Pct. -----
1-9 ansatte	20,8	20,1
10-20 ansatte	13,3	12,1
21-40 ansatte	11,7	11,0
41-100 ansatte	9,8	9,1
101-500 ansatte	8,9	8,4
501-1000 ansatte	8,0	8,3
Over 1000 ansatte	5,6	5,6
I alt	12,0	11,4

Anm.: Arbejdsstederne er kategoriseret efter den gennemsnitlige størrelse i de år, hvor de optræder i datasættet. En virksomhed, der optræder i to år med antal beskæftigede 6 og 50, bliver dermed placeret i kategorien 21 til 40 ansatte. Hvis arbejdsstederne var opdelt efter primobeskæftigelsen, ville jobskabelsen blive overvurderet for små virksomheder, og jobdestruktionen ville blive overvurderet for store virksomheder.

Kilde: Egne beregninger på grundlag af registerdata, jf. boks III.1.

skyttelsen varierer betydeligt lande imellem. Det indebærer, at sammenhængen mellem BNP-vækst og reallokering af institutionelle årsager kan variere mellem landene.

Hvilke forhold har størst betydning?

For at kunne vurdere, hvilke forhold der har størst betydning for reallokeringen af job, kan der tages udgangspunkt i en multipel regressionsanalyse, hvor alle relevante forhold inddrages samtidigt. Niveauerne for reallokering i den enkelte branche forsøges i analysen forklaret ved karakteristika ved den enkelte branche samt væksten i Danmark og udlandet. For at kunne udvælge relevante variabler er det hensigtsmæssigt at gøre sig klart, hvilke forhold der kan tænkes at have betydning.

Rigide lønninger kan give asymmetri

Manglende tilpasning af lønningerne i nedadgående retning under en lavkonjunktur kan give anledning til den observerede asymmetri. Mængden af arbejdskraft får dermed lov til at tage en større del af tilpasningen under en lavkonjunktur, mens den større efterspørgsel under en højkonjunktur delvist bliver imødegået gennem stigende lønninger.

Investeringer kan udskyde udvidelser i medarbejderstaben

En udvidelse af medarbejderstaben kan kræve nødvendige investeringer i kapitalapparatet. Denne udvidelse kan være mere tidskrævende end en tilsvarende reduktion af eller mindre udnyttelse af kapitalapparatet. Det medfører en forsinkelse i udvidelser af medarbejderstaben og kan derfor indebære, at jobskabelsen bliver mindre konjunkturfølsom end jobdestruktionen. Oplæringsomkostninger ved ansættelse af arbejdskraft kan tilsvarende opfattes som en nødvendig investering. Disse omkostninger giver således også anledning til en udjævning i tilpasningen af arbejdsstyrken til markedsforholdene.

Match med lønmodtagere kan tage tid

Nyansættelser giver anledning til søge- og ansættelsesomkostninger, der kan variere med forskellige personalegrupper. Mere specialiseret arbejdskraft vil sandsynligvis kræve en længere søgeproces. Omvendt vil der også være omkostninger forbundet med at afskedige medarbejdere, og disse omkostninger vil variere for forskellige personalegrupper. Omkostningerne vil sandsynligvis være højere for funktionærer, der normalt har et længere opsigelsesvarsel. Brancher, hvor mange har en videregående uddannede, vil derfor have en lavere reallokering. Muligheden for at finde et match med en lønmodtager kan også afhænge af ledighedsniveauet. Det vil således være lettere at besætte en stilling i en situation med mange arbejdssøgende, og der kan derfor forventes en positiv sammenhæng mellem ledighedsniveau og reallokering.

Lønniveau og reallokering

Mere specialiseret arbejdskraft må forventes generelt at få højere lønninger. Da det sandsynligvis vil være sværere at finde et godt match med specialiseret arbejdskraft, må der forventes en negativ sammenhæng mellem lønniveau og reallokering. Modsat vil et højt lønniveau generelt sikre flere ansøgere til en stilling og dermed gøre det nemmere at sikre den rigtige arbejdskraft i brancher med en høj reallokering. De højere lønninger kan i dette tilfælde opfattes som en lønpræmie til beskæftigede, der påtager sig en større risiko i jobbet. De to effekter trækker i hver sin retning, og det er derfor ikke på forhånd klart, hvilken sammenhæng der gælder mellem lønniveau og reallokering.

Ejerskabet kan have betydning

Den simple opgørelse over reallokeringen (summen af jobskabelse og jobdestruktion) viser en lavere reallokering i brancher,

hvor mange arbejdssteder er under offentligt ejerskab, jf. tabel III.1. I en analyse af reallokeringen på brancher er det derfor nødvendigt at tage højde for offentligt ejerskab. Samtidig vil lønmodtagerne sammenlignet med de selvstændige sandsynligvis tage en større del af tilpasningen ved ændringer i beskæftigelsen.⁷ Det må derfor forventes, at brancher med mange enkeltmandsvirksomheder og dermed mange selvstændige vil have en højere reallokering, da denne alene beregnes for lønmodtagerne.

Afhængighed af eksport kan have betydning

Flere brancher er kendetegnet ved høj eksport. Disse brancher vil også være afhængige af den udenlandske konjunkturudvikling. I analysen indgår derfor både den samlede eksportafhængighed og væksten i udlandet. Det er ikke muligt umiddelbart at vurdere, hvorvidt høje eksportandele giver anledning til en højere reallokering af job. En høj eksportandel kan således sikre virksomhederne mod store udsving på et forholdsvis lille hjemmemarked. På den anden side kan skiftende valutakurser og konkurrenceforhold i udlandet betyde større udsving i beskæftigelsen.

Markedsvækst giver forventet effekt

Regressionsanalyse kan afsløre, hvilke af ovenstående faktorer der har betydning for reallokeringen. Analysen giver i de fleste tilfælde den forventede effekt. En høj markedsvækst giver anledning til en lavere jobdestruktion, jf. tabel III.6. Samtidig giver det også anledning til en højere jobskabelse; denne parameter er dog insignifikant. Den samlede reallokering er dermed kun insignifikant mindre i perioder med høj vækst. Det er forsøgt at lade væksten i BNP indgå som forklarende faktor, men denne er dog ikke signifikant forskellig fra nul i nogle af modellerne. Til gengæld giver en høj BNP-vækst i året før anledning til en lavere jobdestruktion og reallokering. Dette resultat giver god mening for jobdestruktionen, hvor der kan forventes en forsinkelse i tilpasningen til markedsf forholdene. Til gengæld er resultatet overraskende med hensyn til effekten for jobskabelsen, hvor der kunne forventes den modsatte sammenhæng.

7) F.eks. kan en tilpasning i beskæftigelsen på 10 pct. i en branche, hvor halvdelen af de beskæftigede er selvstændige, give anledning til, at 20 pct. af lønmodtagerne mister deres job, hvis antallet af selvstændige er uændret.

Ledighed og høj timeløn giver høj reallokering

Som forventet giver en høj ledighed, og dermed lavere omkostninger ved ansættelser, en højere reallokering. Brancher med en høj gennemsnitlig timeløn er også kendetegnet ved en høj reallokering. Det kunne indikere, at brancher med høj usikkerhed i beskæftigelsen betaler en lønpræmie. Den positive sammenhæng mellem løn og reallokering fremkommer dog alene, når der samtidig tages højde for sammensætningen af medarbejdere på uddannelser. Hvis de variabler, der knytter sig til sammensætningen, fjernes, bliver sammenhængen mellem løn og reallokering statistisk insignifikant.

Mange selvstændige, ufaglærte og faglærte giver høj reallokering

Brancher med mange selvstændige har som forventet en højere reallokering. De ansatte lønmodtagere tager dermed som forventet en større del af tilpasningen ved ændringer i beskæftigelsen. En højere andel af ufaglærte og faglærte giver også anledning til en højere reallokering, hvilket kunne forventes. Til gengæld har brancher med høje andele af personer med en lang videregående uddannelse generelt en højere reallokering end brancher, hvor mange ansatte har en kort eller mellemlang videregående uddannelse, hvilket er det modsatte af det forventede.

Høj eksport giver lavere reallokering

En høj eksport i en branche giver anledning til en mindre reallokering. Det kan opfattes som en større stabilitet på eksportmarkederne end hjemmemarkederne. Som ventet er der mindre reallokering i offentligt ejede arbejdssteder. Aktieselskaber har generelt en mindre reallokering end andre typer af virksomheder. Det kan skyldes et større kapitalgrundlag i aktieselskaber, eller at det er ældre og mere stabile virksomheder, der er organiseret som aktieselskaber.

Jobbeskyttelse skulle give mindre reallokering

Det må forventes, at den offentlige regulering af arbejdsmarkedet vil påvirke niveauet for reallokering af job. Virksomhederne vil være mere tilbageholdende med at udvide medarbejderstaben, hvis der er høje omkostninger forbundet med afskedigelser. Jobbeskyttelsen kan være i form af lange opsigelsesvarsler eller regler for uberettiget afskedigelse. Da der ikke er den store variation i jobbeskyttelsen mellem brancher i Danmark, er det nødvendigt med internationale sammenligninger

af reallokeringen for at afdække jobbeskyttelsens betydning. Det må forventes, at lande med en høj grad af jobbeskyttelse også vil have en lav reallokering.

Tabel III.6 Reallokering og branchespecifikke faktorer, 1988-2000

	Re- allokering	Job- skabelse	Ny- oprettede	Job- destruktion	Nedlagte
BNP-vækst året før	-	((-))	-	-	(-)
Ledighed	((+))	((+))	((+))	((+))	+
Kapital pr. beskæftiget	-	-	((+))	-	((-))
Eksportandel	-	-	-	(-)	((-))
Markedsvækst	((-))	(+)	((-))	-	-
Selvstændige	+	+	((+))	+	+
Gnst. størrelse	-	-	-	-	-
Gnst. timeløn	+	+	+	+	+
Andel ufaglærte	+	+	+	+	+
Andel faglærte	+	((+))	((+))	+	(+)
Andel LVU	+	(+)	+	+	+
Andel off. ejerskab	-	((-))	-	(-)	-
Andel A/S ejerskab	-	(-)	(-)	-	-
R²	0,72	0,60	0,51	0,71	0,65

Anm.: Eksportandelen er beregnet på baggrund af Nationalregnskabets input-output balancer. Den angiver den del af produktionsværdien, der går til eksport. De sammenhænge, der er angivet uden parentes, er statistisk signifikante på 5 pct. niveau. En enkelt parentes angiver en sammenhæng, der er statistisk signifikant på 10 pct. niveau, mens en dobbelt parentes markerer en ikke signifikant sammenhæng. I analysen er der taget udgangspunkt i 27-branchegrupperingen. Branchen ejendomsformidling er dog fjernet, fordi kapitalapparatet pr. beskæftiget er kunstigt højt i denne branche. De bagvedliggende data til denne analyse er præsenteret i bilag III.1. BNP-vækst og ledighed er knyttet til det enkelte år, mens alle andre variabler er branchespecifikke.

Kilde Egne beregninger på grundlag af registerdata, jf. boks III.1.

**Ingen sammenhæng
men problematisk
at sammenligne**

Der kan ikke umiddelbart konstateres nogen sammenhæng mellem jobbeskyttelse og reallokering af job, jf. tabel III.7. Storbritannien har således en lav reallokering, men en lav jobbeskyttelse. Omvendt har Sverige en høj reallokering af job, men en høj grad af jobbeskyttelse. Det kan dog være problematisk at sammenligne på tværs af lande. OECD har i opgørelsen forsøgt at gøre data sammenlignelige, men forskelle i datagrundlag på nationalt niveau betyder, at tallene ikke er direkte sammenlignelige. Samtidig kan andre strukturelle forhold end jobbeskyttelsen i de enkelte lande give anledning til et andet niveau for reallokering, f.eks. konjunktursituationen i den analyserede periode eller den gennemsnitlige størrelse på arbejdsstederne. Lande med mange store virksomheder og få selvstændige vil naturligt have en lavere reallokering af job. For at kunne afsløre betydningen af jobbeskyttelse på tværs af lande er det derfor nødvendigt at korrigere tallene for andre strukturelle og institutionelle forskelle.

Tabel III.7 Reallokering og jobbeskyttelse, 1980'erne

	Reallokering	Jobbeskyttelse
	----- Pct. -----	Indikator
USA	23,4	0,2
Storbritannien	15,3	0,5
Canada	26,3	0,6
New Zealand	35,5	1,0
Finland	22,4	2,2
Danmark	29,8	2,4
Frankrig	27,1	2,7
Sverige	29,1	3,4
Tyskland	16,5	3,6
Italien	23,4	4,2

Anm.: Skalaen for graden af jobbeskyttelse er 0-6, hvor 6 angiver størst mulig jobbeskyttelse. Indekset omfatter 15 forskellige indikatorer for arbejdsmarkedsforhold vedrørende afskedigelse af arbejdskraft.

Kilde: OECD (1994) og Nicoletti mfl. (2000).

Er reallokeringen optimal?

Som nævnt tidligere er reallokering betydningsfuld, fordi den muliggør, at arbejdskraft og kapital kan frigøres fra lavproduktive arbejdssteder og flyttes til mere produktive arbejdssteder. Det er dog vanskeligt at udtale sig om det optimale niveau for reallokeringen.⁸ Som udgangspunkt må det forventes, at en mangel på barrierer for oprettelse og nedlæggelse af job vil give anledning til en optimal reallokering af job givet strukturelle forhold som arbejdsstyrkens sammensætning, forhold mellem kapital og arbejdskraft etc. Barrierer kunne være i form af lovgivning eller aftaler forhandlet mellem arbejdsmarkedets parter. Jobbeskyttelse aftalt mellem arbejdsmarkedets parter må forventes at afspejle en afvejning af omkostninger ved reallokering for arbejdstagere mod gevinsten ved reallokering for arbejdsgivere.

Hvem bærer omkostningerne for lønmodtagerne?

De omkostninger, der vil være i forbindelse med reallokering for arbejdsstyrken i form af søgeomkostninger og eventuel ledighed mellem job, kan variere for forskellige typer af lønmodtagere. Det vil derfor være af interesse at se på, hvorvidt personer ansat på nedlagte eller nyoprettede arbejdssteder adskiller sig fra lønmodtagere generelt.

Flere yngre og ufaglærte

Den gennemsnitlige alder for lønmodtagere er generelt lavere på nyoprettede og nedlagte arbejdssteder, jf. tabel III.8. Samtidig er der en overrepræsentation af både ufaglærte og mænd. Løn niveauet er lidt højere på nyoprettede arbejdssteder, hvilket er bemærkelsesværdigt, fordi uddannelsesniveaue generelt er lavere sammenlignet med alle lønmodtagere. Der er en underrepræsentation af personer med mellemlang videregående uddannelse på nyoprettede og nedlagte arbejdssteder. Det kan skyldes, at mange med disse uddannelser bliver ansat i den offentlige sektor, hvor reallokeringen generelt er lavere. Den større ustabilitet giver ikke ved en umiddelbar betragtning anledning til, at flere er medlem af en a-kasse, der er tværtimod

8) Det vil være yderst vanskeligt at afsløre en sammenhæng mellem branchers produktivitet og reallokering. Det skyldes, at der ikke på brancheniveau er større forskelle på den offentlig regulering. Det kan heller ikke nødvendigvis forventes, at nogle brancher har opnået et bedre niveau for reallokeringen end andre brancher.

Tabel III.8 Lønmodtagere i nyoprettede arbejdssteder i 1999 og arbejdssteder nedlagt i 2000

	Nyoprettede arbejdssteder	Nedlagte arbejdssteder	Alle lønmodtagere
Gennemsnitlig alder, år	35	36	39
Gennemsnitlig timeløn, kr.	159	154	155
	-----	Pct.	-----
Andel ufaglærte	47	48	39
Andel faglærte	34	35	37
Andel kort videregående uddannelse	4	5	5
Andel mellemlang videregående udd.	8	6	12
Andel lang videregående uddannelse	7	6	7
Andel mænd	57	60	52
Andel indvandrere og efterkommere	7	6	5
Andel medlem af a-kasse	64	64	75

Anm.: Tabellen baserer sig på oplysninger om lønmodtagere over 15 år i 1999. Nedlagte virksomheder er alle virksomheder, hvor der ikke er ansatte i 2000.

Kilde: Egne beregninger på grundlag af registerdata, jf. boks III.1.

færre. Men det lavere niveau kan skyldes, at medarbejderne generelt er yngre. I kapitel IV findes en mere fuldstændig afdækning af reallokerings betydning for arbejdsstyrken.

III.5 Politikanbefalinger

En lav reallokering kan være problematisk

Ovenstående analyser har påvist en stor udskiftning af job i dansk økonomi. Et højt niveau af reallokering kan opfattes positivt, idet det medvirker til en nødvendig flytning af ressourcer fra mindre effektive virksomheder til mere effektive virksomheder og dermed en bedre udnyttelse af kapitalapparat og arbejdsstyrke.⁹ En høj reallokering kan omvendt være problematisk, hvis den medfører afledte omkostninger for arbejdsstyrken

9) Der kan være forskel mellem effekten på kort og lang sigt. På kort sigt kan udnyttelsen af kapitalapparatet således være mindre, på grund af manglende muligheder for en hurtig tilpasning.

og den offentlige sektor. Det kan være i form af højere ledighed, udgifter til oplæring eller omkostninger ved at finde ny beskæftigelse for de ansatte. Samtidig kan den medfølgende ledighed påvirke de offentlige finanser negativt. Disse omkostninger indgår ikke i virksomhedsejerens beslutningsgrundlag, hvilket kan medføre en for høj reallokering af job. Det vil samtidig være problematisk, hvis de største tilpasninger via jobdestruktion finder sted i perioder med lav vækst, fordi der må forventes højere omkostninger for lønmodtagerne gennem ledighed og søgeomkostninger i lavkonjunkturer.

Jobdestruktion er nødvendig for jobskabelse

I diskussionen af jobskabelse er det nødvendigt at gøre sig klart, at jobdestruktion kan være en forudsætning for jobskabelse.¹⁰ Hvis der lægges begrænsninger på jobdestruktionen, vil det samtidigt gøre jobskabelsen mindre. Det vil ske, fordi der vil være en mindre arbejdsstyrke til rådighed for de virksomheder, der vil udvide medarbejderstaben. Samtidig kan hindringer for jobdestruktion give en mindre jobskabelse, fordi omkostningerne forbundet med jobdestruktion vil indgå i virksomhedens beslutningsgrundlag ved oprettelsen af nye job. Det tyske arbejdsmarked er et godt eksempel på, hvordan bindinger på fyring af medarbejdere giver anledning til en mindre effektiv udnyttelse af ressourcerne og dermed en høj ledighed, jf. afsnit I.3. Denne sammenhæng underbygges også i teoretiske studier, jf. f.eks. Bentolila og Bertola (1990).

Mindre udsving eller forsikring

Reallokeringen af job kan, som tidligere nævnt, medføre omkostninger for arbejdstagerne. Disse omkostninger kan i princippet begrænses på to måder. En høj grad af jobbeskyttelse gennemført ved lovgivning kan give en mindre reallokering, eller der kan indføres kollektive forsikringsordninger, der sikrer indkomst ved ledighed. Danmark er kendetegnet ved en høj grad af forsikring ved ledighed og en lav grad af jobbeskyttelse, jf. Det Økonomiske Råd (2002).

Aktiv finanspolitik kan mindske udsving i

Analyserne viser, at det i stor udstrækning er lykkedes for den offentlige sektor at begrænse udsvingene i beskæftigelsen. Således har jobskabelsen i offentlige og personlige tjenesteydelser

10) Se også diskussionen af kreativ destruktion som forudsætning for produktivitetsstigninger i afsnit VI.3.

beskæftigelsen

været højest i perioder med lav BNP-vækst. Den førte politik har dermed begrænset de negative effekter af konjunkturudsving. Det er i denne forbindelse vigtigt at være opmærksom på, at en stigning i beskæftigelsen i den offentlige sektor under en lavkonjunktur skal modsvares af et tilsvarende fald i beskæftigelsen under en højkonjunktur, for at den nødvendige arbejdskraft bliver tilgængelig for den private sektor.

Andre midler til at sikre mindre udsving

Den offentlige sektor har visse muligheder for direkte at påvirke virksomhedernes dispositioner og dermed reallokeringen. Det kunne ske ved at lægge afgifter på jobdestruktion i lavkonjunkturer eller måske subsidier til jobdestruktion i højkonjunkturer. Arbejdsgiverne bliver dermed pålagt en udgift, der modsvares de samfundsmæssige omkostninger ved afskedigelser i en lavkonjunktur og bliver omvendt belønnet for at frigive ressourcer under en højkonjunktur. Som et alternativ kunne reglerne for jobbeskyttelse variere mellem lav- og højkonjunkturer.

Problematisk med detailstyring

En sådan form for detailstyring stiller dog betydelige informationskrav for, at doseringen med hensyn til tidspunkt og størrelse bliver hensigtsmæssig. Der er således en reel risiko for, at sådanne tiltag kan gøre mere skade end gavn. Der kan endvidere være en tendens til, at de jobskabende tiltag gennemført i en lavkonjunktur kan være svære at afvikle i en højkonjunktur. Generelt må det derfor frarådes at gennemføre sådanne tiltag.

Litteraturliste

Albæk, K. og B. Sørensen (1998): Workers and Flows in Danish Manufacturing, 1980-1991. *Economic Journal*, 108, pp. 1750-1771.

Bentolila, S. and G. Bertola (1990): Firing Costs and Labour Demand: How Bad Is Euroclerosis? *Review of Economic Studies*, 57 (3), pp. 381-402.

Bingley, P., T. Eriksson, A. Werwatz and N. Westergård-Nielsen (1999): Beyond “Manucentrism” – Some Fresh Facts about Job and Worker Flows. CLS Working Paper 99-09.

Boeri, T (1996): Is Job Turnover Countercyclical? *Journal of Labor Economics*, 14 (4), pp. 603-625.

Det Økonomiske Råd (2002): *Dansk Økonomi, efterår 2002*. København.

Haltiwanger, J. and S. Schuh (1999): Gross Job Flows Between Plants and Industries. *New England Economic Review*, March/April, pp. 41-64.

Nicoletti, G., S. Scarpetta and O. Boylaud (2000): Summary Indicators of Product Market Regulation with an Extension to Employment Protection Legislation. OECD Economic Department Working Papers No. 226.

OECD (1994): *Employment Outlook*. Paris.

Vejrup-Hansen, P. (2000): *Det fleksible arbejdsmarked – Jobomsætning, mobilitet og ledighed*. København.

Bilagstabel III.1 Data til analyse af reallokering og strukturelle forhold

	Reallok.	Jobskab.	Jobdestr.	Kap./arb.	Eksp.andel	Markedsv.	Andel selvst.
Landbrug, gartneri og skovbrug	38,95	18,82	20,13	2,60	0,66	2,36	0,61
Fiskeri mv.	48,38	23,05	25,33	4,02	0,90	2,43	0,46
Råstofudvinding	21,13	10,38	10,76	18,22	0,62	2,30	0,05
Nærings- og nydelsesmiddelindustri	21,22	10,07	11,16	1,12	0,63	2,35	0,02
Tekstil-, beklædnings- og læderindustri	23,30	8,77	14,52	1,04	0,63	2,31	0,08
Træ-, papir- og grafisk industri	21,60	10,23	11,37	0,81	0,39	2,24	0,03
Mineralolie-, kemisk- og plastindustri mv.	20,39	10,93	9,46	2,00	0,71	2,36	0,01
Sten-, ler- og glasindustri mv.	20,10	10,19	9,91	1,37	0,33	2,19	0,04
Jern- og metalindustri	20,44	10,55	9,89	0,66	0,63	2,35	0,03
Møbelindustri og anden industri	22,53	11,28	11,25	0,66	0,66	2,33	0,06
Energi- og vandforsyning	16,87	7,54	9,33	12,84	0,21	2,19	0,02
Bygge- og anlægsvirksomhed	31,85	16,45	15,40	0,41	0,04	2,14	0,12
Handel m. biler, autorep., servicestationer	22,60	11,60	11,00	0,79	0,10	2,15	0,16
Engros- og agenturhandel undt. m. biler	24,95	12,50	12,45	0,77	0,44	2,29	0,07
Detailh. og reparationsvirks. undt. biler	26,69	13,96	12,73	0,53	0,02	2,13	0,16
Hotel- og restaurationsvirksomhed mv.	45,71	23,94	21,76	0,67	0,12	2,17	0,15
Transportvirksomhed	29,91	15,15	14,76	2,32	0,57	2,32	0,09
Post og telekommunikation	23,29	11,60	11,69	1,65	0,21	2,20	0,01
Finansierings- og forsikringsvirksomhed	22,13	10,08	12,06	1,35	0,08	2,15	0,01
Udlejning og ejendomsformidling	35,59	18,07	17,52	65,22	0,06	2,15	0,22
Forretningsservice mv.	31,66	16,78	14,88	0,48	0,23	2,20	0,13
Offentlig administration mv.	15,23	7,27	7,96	1,61	0,03	2,13	0,00
Undervisning	15,56	8,30	7,26	1,07	0,01	2,12	0,01
Sundhedsvæsen mv.	10,81	5,38	5,43	0,58	0,01	2,13	0,06
Sociale institutioner mv.	19,90	11,55	8,35	0,36	0,00	2,12	0,00
Renovation, foreninger og forlystelser mv.	24,82	13,15	11,67	1,59	0,07	2,15	0,09
I alt (ikke vægtet)	25,22	12,60	12,62	4,80	0,32	2,23	0,10

Bilagstabel III.1 fortsat

	Gnst. str.	Timeløn	Andel ufagl.	Andel fagl.	Andel LVU	Andel off. besk.	Andel A/S
Landbrug, gartneri og skovbrug	2,96	121,69	0,69	0,27	0,01	0,10	0,09
Fiskeri mv.	2,55	217,30	0,69	0,27	0,00	0,01	0,11
Råstofudvinding	12,22	201,31	0,45	0,33	0,06	0,00	0,77
Nærings- og nydelsesmiddelindustri	35,55	157,71	0,57	0,36	0,02	0,00	0,48
Tekstil-, beklædnings- og læderindustri	18,19	140,08	0,63	0,30	0,01	0,01	0,70
Træ-, papir- og grafisk industri	20,86	155,32	0,53	0,37	0,02	0,02	0,76
Mineralolie-, kemisk- og plastindustri mv.	44,08	177,49	0,43	0,34	0,07	0,00	0,93
Sten-, ler- og glasindustri mv.	24,20	169,76	0,55	0,35	0,02	0,00	0,85
Jern- og metalindustri	27,36	163,86	0,41	0,45	0,02	0,00	0,85
Møbelindustri og anden industri	21,98	143,70	0,55	0,39	0,02	0,01	0,79
Energi- og vandforsyning	15,89	176,22	0,30	0,44	0,04	0,34	0,12
Bygge- og anlægsvirksomhed	8,84	161,37	0,39	0,53	0,01	0,02	0,47
Handel m. biler, autorep., servicestationer	7,81	130,39	0,48	0,50	0,01	0,00	0,49
Engros- og agenturhandel undt. m. biler	10,98	175,84	0,39	0,47	0,04	0,01	0,72
Detailh. og reparationsvirks. undt. biler	7,44	114,70	0,56	0,38	0,01	0,05	0,36
Hotel- og restaurationsvirksomhed mv.	7,39	118,15	0,73	0,23	0,01	0,07	0,25
Transportvirksomhed	12,20	169,90	0,53	0,37	0,02	0,21	0,42
Post og telekommunikation	40,78	140,91	0,60	0,33	0,03	0,40	0,33
Finansierings- og forsikringsvirksomhed	18,04	191,30	0,25	0,61	0,06	0,09	0,82
Udlejning og ejendomsformidling	3,75	149,61	0,50	0,41	0,03	0,35	0,23
Forretningsservice mv.	10,04	176,29	0,41	0,29	0,14	0,16	0,45
Offentlig administration mv.	78,83	155,45	0,34	0,40	0,09	0,96	0,03
Undervisning	33,11	162,84	0,25	0,15	0,15	0,98	0,00
Sundhedsvæsen mv.	19,68	153,26	0,27	0,25	0,11	0,77	0,00
Sociale institutioner mv.	19,53	128,62	0,44	0,29	0,01	0,99	0,00
Renovation, foreninger og forlystelser mv.	6,97	149,54	0,49	0,32	0,08	0,72	0,08
I alt (ikke vægтет)	19,66	157,79	0,48	0,36	0,04	0,24	0,43